

Tingimuste selgelt mõistetavus tarbijaga sõlmitud lepingutes

Läbipaistvuse nõue, mis tuleb direktiivist 93/13/EMÜ, tähendab, et tarbijad peavad aru saama lepingutingimuste majanduslikest tagajärgedest ja saavad sellest tulenevalt teha teadlikke otsuseid. Läbipaistvuse nõudest paremaks arusaamiseks annab see artikkel üldise ülevaate direktiivi 93/13/EMÜ kohta, käsitleb Euroopa Kohtu kohtuotsust asjas C-395/21 ja arutab Eesti õiguse tüüpitingimuste arusaadavuse regulatsiooni.

Sissejuhatus

Lepingu (tuleb hüperlink) sõlmimine tähendab majandus- või kutsetegevuses tegutsevalt isikult kas toote või teenuse ostmist.¹ Lepingu üheks pooleks on tarbija ja teiseks pooleks kauba müüja või teenuse osutaja.² Tarbija on Euroopa Liidu direktiivi (tuleb hüperlink) 93/13/EMÜ artikkel 2 punkti b tähenduses füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatavate lepingute raames toimib eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus- ega kutsetegevusega. Eeltoodud direktiiv jagab tarbijaga sõlmitud lepingud kaheks: müügilepingud (tuleb hüperlink) ja teenuslepingud (mille kohaselt kaupleja kohustub osutama tarbijale teenust ja tarbija kohustub selle eest maksma).³ Sama direktiiv sisaldab ka üldnõudeid tarbijalepingutele ning soovituslikku ja mittetäielikku loetelu tingimustest, mida loetakse ebaõiglasteks. See tähendab, et nimekirja kantud tingimused ei ole automaatselt ebaõiglased.⁴

Asjakohased õigusaktid Euroopa Liidus

Euroopa Liidu (hüperlink?) tasandil reguleerib tarbijaga (hüperlink) sõlmitud lepinguid ja nende tingimusi (hüperlink) direktiiv 93/13/EMÜ. Direktiiv on vastu võetud aastal 1993 ning sama direktiivi muudeti aastal 2011. Direktiivi eesmärk on välja toodud direktiivi artikli 1 lõikes 1⁵, mille kohaselt ühtlustatakse liikmesriikide õigusnorme, mis käsitlevad ebaõiglasi lepingutingimusi tarbijaga sõlmitud lepingutes. Tarbijaga sõlmitud lepingute regulatsioon on liikmesriikide (hüperlink kui on) õigusaktides erisustega, mille tulemusel võib esineda konkurentsi moonutamist ehk ettevõtja soodustamist.⁶ Eelkõige esineb erisusi siseriiklikes õigusaktides, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi tarbijalepingutes.⁷ Regulatsiooni

¹ https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/unfair-treatment/unfair-contract-terms/index_et.htm

² Nõukogu direktiiv 93/13/EMÜ, 05.04.1993, ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes, EÜT 1993 L 95/29, preambula lõige 2. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:31993L0013>, vaadatud 25.10.2023.

³ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2011/83/EL; tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 3/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ, 22.11.2011 ET L304/64, artikkel 2 punkt 6. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0083#d1e652-64-1>, vaadatud 25.10.2023

⁴ Direktiivi 93/13/EMÜ, preambula lõige 17

⁵ *Idem*.

⁶ *Idem*, preambula lõige 2.

⁷ *Idem*.

ühtlustamisega tagatakse tarbija, kui lepingu nõrgema poole, kaitstus müüja omavolilise käitumise eest.⁸ Direktiiv hõlmab eelkõige neid lepingutingimusi, mille osas ei ole pooled eraldi üheselt kokkulepet teinud.⁹

Direktiivi artikli 3 lõike 1 sätestab, et lepingutingimus, mis ei ole eraldi kokku lepitud, on ebaõiglane, kui see on vastuolus heauskse tingimusega ja kutsub esile lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse.¹⁰ Heauskuse põhimõtte kohaselt peab müüja või teenuse osutaja kohtlema ausalt ja õiglaselt teist lepingupoolt.¹¹

Direktiiv reguleerib vaid tarbijate ja müüjate või teenuste osutajate vahelisi tehinguid, seega ei mõjuta töölepinguid, pärimisõigust ja perekonnaõigust käsitlevate lepinguid.

Tuleb silmas pidada, et antud direktiivi näol on tegemist nn miinimumdirektiiviga ning liiduriigi siseriiklikud sätted võivad oma olemuselt olla rangemad, kui direktiiviga ette nähtud.¹² Kuid liiduriigi õigus ei ole siiski absoluutne, piiri seab direktiivi artikli 8, mille kohaselt peavad sel juhul liiduriigi siseriiklikud sätted olema kooskõlas Euroopa Liidu lepinguga.¹³ Seega siseriikliku rangema regulatsiooni kehtestamisel tuleb järgida Euroopa Liidu lepingu piiranguid ka teistel aladel, näiteks kaupade ja teenuste vaba liikumine jpm.¹⁴ Nii on liikmesriigil on võimalus tagada tarbija kaitse siseriiklike õigusnormide abil, võttes arvesse direktiivi sätteid ning arvestades ka teiste Euroopa Liidu lepingu piirangutega.¹⁵

Käesolevat direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 2011/83/EL.. Muudatusega viidi direktiivi 93/13/EMÜ sisse artikkel 8a, mille kohaselt tuleb liikmesriigil teavitada komisjoni, kui liikmesriik võtab vastu või säilitab direktiivile vastavad rangemad sätted.¹⁶

Järgneva kohtuasja C-395/21 olulisemad artiklid on artikkel 3 lõige 1, artikkel 4 lõige 2, artikkel 6 lõige 1, artikkel 7 lõige 1.

Euroopa Liidu Kohtuasi C-395/21

Osapooled, asjaolud ja menetluse käik

Antud kaasuses esitas D.V. (kassaator) hagi M.A. (vastustaja) vastu. D.V. oli advokaat ning M.A. oli füüsiline isik, kes sõlmis advokaadiga õigusteenuse osutamise lepingu. Selle lepingu kohaselt kohustus D.V. andma õigusabi, tegema muid õigusliku iseloomuga dokumente ja lisaks esindama M.A.-d kohtus või muudes organites. Lepingus oli ette nähtud, et

⁸ *Idem*, preambula lõige 11.

⁹ *Idem*.

¹⁰ *Idem*, artikkel 3 lõige 1.

¹¹ *Idem*, preambula lõige 15.

¹² Ginter, Carri. Tüüptingimustest VÕS ja direktiivis 93/13/EMÜ. *Juridica*VII/2001, lk 502.

¹³ Direktiiv 93/13/EMÜ, artikkel 8.

¹⁴ Ginter, 2001, lk 502.

¹⁵ Direktiiv 93/13/EMÜ, preambula lõige 11.

¹⁶ Direktiiv 2011/83/EL, artikkel 32.

advokaaditasu on 100 eurot osutatud konsultatsioonide vm õigusteenuste tunnihind. Tasu tuli maksta siis, kui advokaat esitas arve.¹⁷

Õigusteenust osutas advokaat M.A.-le 2018. aasta aprillist 2019. aasta märtsini. Peaaegu aasta peale teenuste osutamise lepingute sõlmimist esitas advokaat arve M.A.-le. Arve suurus oli 9900 eurot. Kuna M.A. arveid ei tasunud, esitas advokaat 10. aprillil 2019 hagi, milles nõudis mh M.A.-lt arve tasumist.¹⁸

Leedu esimese astme kohus leidis, et teenused maksid kokku 12 900 eurot, kuid leidis ka, et hind oli ebaõiglane, ning vähendas selle 50% võrra (6450 eurot). Siis esitas advokaat apellatsioonkaebuse ([hüperlink](#)), mis jäeti rahuldamata. 10. septembril 2020 esitas advokaat kassatsioonkaebuse ([hüperlink](#)).¹⁹

Leedu ülemkohtu eelotsusetaotlus

Kohus leidis kassatsioonkaebuse käigus, et tegemist oli tarbijalepinguga. Selles eeldusteks on, et üks pool on tarbija ja teine pool on majandus- või kutsetegevuses tegutsev isik. Antud kaasuses oli vastustaja füüsiline isik, kes tegutses isiklikel eesmärkidel, mitte majandus- või kutsetegevusega seotud eesmärkidel, ning kassaator oli advokaat, kes osutas vastustajale õigusteenuseid oma kutsetegevuses tasu eest. Kassatsioonkaebuse käigus tekkis kohtul küsimusi selles, kuidas tõlgendada direktiivi 93/13, mis reguleerib tarbijalepinguid, ja otsustas teha eelotsusetaotlust ([hüperlink](#)).²⁰

Põhirõhk oli kahel küsimusel:

- 1) Kas direktiivi 93/13 peab tõlgendama nii, et “lepingu põhiobjekti” all mõeldakse maksumust ja teenuse eest tasumise korda käsitlevad lepingutingimused?
- 2) Kui esimesele küsimusele vastata jaatavalt, siis mis on lepingu tühisuse tagajärjed?²¹

Küsimuste vajalikkus

Esimese küsimusega soovis Leedu ülemkohus teada saada, kas vaidlusaluseid lepingutingimusi võib pidada “lepingu põhiobjektiks”, selleks et näha, kas nendele kohaldub läbipaistvuse nõue. Läbipaistvuse nõue tähendab, et tingimuse majanduslikud tagajärjed peavad olema arusaadavad keskmisele tarbijale ehk tavalisele inimesele. Ülemkohus leidis, et vaidlusalused lepingutingimused on grammatiliselt selged. Probleem seisnes aga selles, kas tarbija saab tingimuste majanduslikest tagajärgedest aru. Leedu ülemkohtu sõnul ei olnud vastustajal võimalus hinnata teenuste lõppmaksumust, sest lepingus oli lisatud ainult tunnihind ning

¹⁷Kohtuasi C-395/21. Eelotsusetaotluse kokkuvõtte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1, lk 4 p 1.

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text&docid=245224&pageIndex=0&doclang=et&mode=req&dir&occ=first&part=1&cid=2316024>

¹⁸ *Idem.*, lk 4 p 2 ja 3.

¹⁹ *Idem.*, lk 4 p 4.

²⁰ *Idem.*, lk 4 p 6.

²¹ *Idem.*, lk 4-6.

kassaator ei seletanud üksikasjalikumalt teenuse ulatust ja kestust ega esitanud korrapäraselt arveid. Sellest tekkis läbipaistvuse põhimõtte tõlgendamise küsimus. Leedu ülemkohus oli arvamusel, et juhul kui vastatakse küsimusele jaatavalt ning tingimustele kohaldub läbipaistvuse põhimõtte, siis see pole antud kaasuses täidetud. Argumendina tõi ülemkohus asjaolu, et tarbijale (antud juhul M.A.-le) polnud teenuste lõppmaksumus ennustatav, mille tõttu ei olnud tal võimalus ette näha, et teenus osutub nii kulukaks.²²

Kui esimesele küsimusele vastata jaatavalt, siis tekib olukord, kus riigisisese (Leedu) õiguse alusel on vaidlusalused lepingutingimused ebaõiglased. Nende lepingutingimuste ebaõiglus tooks kaasa nende tühisust. Selle tagajärjel oleks tühine kogu leping, sest teenuse tasu ja maksimise korra tingimused on olulised lepingutingimused, mille tühisus toob kaasa kogu lepingu tühisust. See tähendab, et kohus peaks ennistama olukorda, mis oli enne lepingu sõlmimist. Antud kaasuses on see võimatu, sest advokaat on teenust juba osutanud. Sellest tekkiski teine küsimus. Kui leping on tühine, siis vastustajal on õigus mitte tasuda advokaadi nõutud summat, kuna poolte vahel puudub leping. Siis tekib ebaõiglane olukord, kus tarbija on alusetult rikastunud - M.A. on saanud õigusabi ja ei pea selle eest tasuma. Leedu ülemkohtu teise küsimuse sisuks oli teada saada, mida peaks kohus sellises olukorras tegema.²³

Euroopa Kohtu seisukoht

Euroopa Kohus palus kohtujuristil käsitleda ainult küsimusi, mis puudutasid lepingutingimuste ebaõiglaseks tunnistamise tagajärgi, juhul kui teenused on juba osutatud.²⁴

Esimese küsimusega seoses leidis Euroopa Kohus (**hüperlink**), et “lepingu põhiobjekti” all mõeldakse küll vaidlusaluseid sätteid. Kohus leidis ka, et need lepingutingimused ei vasta läbipaistvuse nõuetele, kui enne lepingu sõlmimist pole tarbijale edastatud teavet, mis aitaks tal teha hoolikaid ja majanduslikest tagajärgedest teadlikke otsuseid. Kohus märkis, et lepingutingimused, milles on ainult tunnihind ilma täiendavate selgitusteta vm, ei vasta läbipaistvuse põhimõttele.²⁵

Teise küsimusega seoses leidis kohus, et neid lepingutingimusi ei pea lugema ebaõiglasteks ainult seetõttu, et need ei vasta läbipaistvuse nõudele, kui just liikmesriik pole direktiiviga kooskõlas selgelt sätestanud, et ainult selle asjaolu tõttu tuleb tingimus lugeda ebaõiglaseks. Euroopa Kohus leidis ka, et kui ennistatakse lepingueelne olukord ning tarbija ei pea tasuma osutatud teenuse eest, siis pole see direktiivi sätetega vastuolus. Kuid lisas, et liikmesriigi kohus võib kohaldada riigisiseseid sätteid lepingupoolte kokkulepe korral, kui sellel pole

²² *Idem.*, lk 5-6 p 8-13.

²³ *Idem.*, lk 6-7 p 14-18.

²⁴ Kohtujuristi ettepanek. Maciej Szpunar. Kohtuasi C-395/21, p 1-3. [CURIA - Documenti \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=270740&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first)

²⁵ Euroopa Kohtu (neljas koda) 12. jaanuari 2023. aasta otsus (Lietuvos Aukščiausiasis Teismase eelotsusetaotlus – Leedu) – D.V. versus M.A. (kohtuasi C-395/21).

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=270740&mode=req&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=ET&cid=1994181>

Täpsemalt ka: *Judgment of the Court in Case C-395/21. D.V. (Lawyers' fees – Principle of an hourly rate)*. <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-01/cp230010en.pdf>

tarbija suhtes eriti kahjulikke tagajärgi. Direktiiviga on aga vastuolus olukord, kus liikmesriigi kohus asendab tühistatud lepingutingimused tasuga, mis nende hinnangul tuleb maksta nende teenuste eest.²⁶

Kohtujuristi arvamus

Euroopa kohtu otsuses C-395/21 esitas ettepaneku kohtujurist Maciej Aleksander Szpunar. Kohtu palvel käsitleb Szpunar vaid viienda ja kuuenda küsimuse. Juristi selgituse kohaselt on küsimused lahutamatud ning neid tuleb analüüsida koos, sest nad puudutavad sama probleemi²⁷: kuidas tuleb tõlgendada direktiivi 93/13 artikli 6 lg 1 ja artiklit 7 lg 1, olukorras kus ebaõiglase tingimuse väljajätmine õigusteenuse osutamise tarbijalepingust muudab lepingu tervikuna kehtetuks. Kuidas peaks sellisel juhul vältima “eriti ebasoodsate tagajärgede” saabumist tarbijale.²⁸

Ebaõiglase lepingu tingimuse välja jätmise tagajärjed

Kuna eelotsusetaotluse käigus tekkis liikmesriigi kohtus kahtlus, kas leping võib vastavalt liikmesriigi õigusele kehtida ilma tasu puudutava tingimusega. Antud juhul oli just tasu maksmise kohustus tunnistatud ebaõiglaseks, ning selle tingimuse lepingust välja jätmine seab kahtluse alla terve lepingu kehtivuse. Sellele küsimusele peab vastuse andma liikmesriigi kohus, mistõttu Szpunar käsitleb oma analüüsis mõlemat võimalust.

Kui leping saab ilma tingimusteta kehtima jääda

Szpunar väidab, et varasema kohtupraktika põhjal ei tohi liikmesriigi kohus muuta ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimust, vaid peab jätma seda kohaldamata. Samuti ei tohi kohus kasutada liikmesriigi seadusnormi lepingutingimuse asemel, mis reguleerib nende poolte õigusi ja kohustusi, keda see lepingutingimus puudutab. Kui lepingutingimus on ebaõiglane, siis peab tarbijale tagame nii juriidiliselt kui ka faktiliselt seda olukorda, milles ta oleks kui selline tingimus puuduks. Kui leping saab eksisteerida ilma ebaõiglaseks tunnistatud lepingu tingimust, tuleb tagada olukord kus ettevõtja ei saa lepingu alusel kasutada tarbija vastu seadusest tulenevaid hüvitise nõudmise võimalusi. Vastasel juhul ettevõtja saaks pärast ebaõiglase tingimuse tühistamist nõuda seadusest tulenevat hüvitist, mis asetaks tarbijat faktiliselt samasse olukorda, milles ta oli kui ebaõiglane tingimus oleks kohaldatud. Kui tarbijat saavad endiselt mõjutada ebaõiglase tingimuse negatiivsed tagajärjed, siis see takistaks ka direktiivi eesmärkide ehk tarbijakaitse saavutamist. oma ettevõtete hoiatuse eesmärgi saavutamisest. Kui tarbijat saaks endiselt negatiivselt mõjutada seaduslaste hüvitiste nõudmisega, ei omaks tingimuse ebaõiglaseks tunnistamine ka mingit hoiatavat mõju ettevõtjale.

Kui leping ei saa ilma tingimusega kehtima jääda

Siseriikliku õiguse alusel lepingu kui terviku tühistamine ei ole iseenesest vastuolus direktiiviga vastuolus direktiiviga 93/13. Seda võib takistada vaid võimalus, et lepingu tühistamiseks tunnistamine võib negatiivselt mõjutada. Kui see on tarbijale kasulik, võib liikmesriigi kohus otsustada, asendada ebaõiglane lepingutingimus liikmesriigi seadusnormiga või

²⁶ *Idem.*

²⁷ analüüs lg 32

²⁸ analüüs lg 87

kokkuleppega lepingupoolte vahel. Szpunar rõhutab, et sellist asendamist saab kasutada ainult erandjuhtudel, kus lepingu tühistamine tooks tarbijale "eriti ebasoodsaid tagajärgi". Sellisel juhul on liikmesriigi kohtul lubatud võtta kõik rangelt vajalike meetmed, et kaitsta tarbijat tagajärgede eest. Kohus peab tagama, et lepingupoolte vaheline võrdsus ja tasakaal, mida ebaõiguslane lepingutingimus rikkus, on taastatud.

Ebaõiglase tingimuse tagajärjed

Szpunar rõhutab, et direktiiv ei nõua, et kõik ebaõiglast lepingutingimust sisaldava lepingu toimingud oleksid kõrvaldatud, sest kõik lepingu tingimused ei ole ebaõiglased.

Tarbijakaitse, mida pakub direktiiv 93/13, ei nõua liikmesriikidelt kõigi ebaõiglase lepingutingimuste mõju kõrvaldamist, vaid seostab karistuse ainult ebaõiglase tingimustega, mitte kogu lepinguga. Küsimusele, millist mõju toob lepingu tühistamine, ja küsimusele, kas ja kuidas peavad pooled taastama olukorra, kus lepingut poleks sõlmitud, vastab põhimõtteliselt iga liikmesriigi õigus. Oluline on tagada, et lepingu tühistamine ei kahjustaks direktiivi eesmärke ega selle tõhusust, eriti seoses tarbijakaitsega. Kui lepingu tühistamine tooks tarbijale "eriti ebasoodsaid tagajärgi", peab liikmesriigi kohus kaitsma tarbijat nende tagajärgede eest, kasutades selliseid õigusnorme, mille kohta seadusandja on juba analüüsinud lepingupoolte kõigi õiguste ja kohustuste määratlemist. Selle eesmärk on tasakaalu taastamine, mitte aga lepingutingimuste vabalt muutmine. Kui lepingu tühistamine tooks tarbijale "eriti ebasoodsaid tagajärgi", võib liikmesriigi kohus kasutada õigusnorme, mis määratlevad tasakaalu, mille kohalik seadusandja on kõnealuste lepingute jaoks kehtestanud. Kui liikmesriigi õigus võimaldab lepingu tühistamise asemel erinevaid viise õigusteenuste eest tasumiseks ja need võimalused võivad kaitsta tarbijat "eriti ebasoodsate tagajärgede" eest, on need lahendused direktiiviga 93/13 kooskõlas. Kuid sekkumine ei tohiks minna kaugemale sellest, mis on rangelt vajalik tasakaalu taastamiseks ja tarbija kaitsmiseks. Ülaltoodud asjaolude alusel peaks liikmesriigi kohus hindama, kas tarbija "eriti ebasoodsate tagajärgede" oht on olemas, ja kui on, võib ta võtta meetmeid tarbija kaitsmiseks nende tagajärgede eest.

Eesti õigus ja kohtupraktika

Eesti õigus:

Eesti õiguse valguses direktiiv 93/13/EMÜ reguleerib tüüptingimuste (hüperlink) kasutamist. Direktiiv oli üle võetud eesti õigusesse.²⁹ Võlaõigusseaduse sätetes 35-45 on kehtestatud tüüptingimuste regulatsioon.³⁰ Eesti õiguses tüüptingimuste regulatsioon laieneb kõikidele tüüptingimuste lepingutele (tüüptingimuste regulatsiooni kohaldamiseks ei pea tingimata üheks lepingu pooleks olema tarbija). Üheks tüüptingimuste regulatsiooni eesmärgiks on kaitsta lepingupoolt, kes ei saa mõjuda lepingu sisu, arusaamatu tüüptingimuste eest. Vaatame kuidas Eesti õigus kaitseb tarbijat (hüperlink) arusaamatu tüüptingimuste eest.

Tüüptingimuste arusaadavuse nõue on sätestatud võlaõigusseaduse §-s 37 lõikes 3. Tarbijale arusaadav tüüptingimus ei tohi see sisaldada keerulisi lauseid, ebatavalisi sõnu ja erialast

²⁹ C.Ginter - Juridica - Tuupingimused - 2001.pdf

³⁰ [3-2-1-64-07 \(riigikohus.ee\)](http://3-2-1-64-07(riigikohus.ee)), p 9

Commented [1]: <https://et.wikipedia.org/wiki/T%C3%BC%C3%BCptingimus>

Commented [2]: <https://et.wikipedia.org/wiki/Tarbija>

terminoloogiat, mida tarbija tavaliselt ei tunne. Tüüptingimuse sõnastus peab olema täpne ja selge. Tarbijale peab olema arusaadav ka tagajärg, mida sellise tingimusega saavutada soovitakse ja kuidas sellisega nõustumine teda mõjutaks.

Tüüptingimuste arusaadavus tuleb hinnata võlaseaduse § 39 kohaselt.³¹ Tüüptingimuste arusaadavuse hindamisel tuleb lähtuda keskmise tarbija mõistest. Tüüptingimused peavad olema arusaadavad tarbijale, kes on piisavalt hästi informeeritud, mõistlikult tähelepanelik ja arukas.³² Arusaadavuse hindamisel tuleb tõlgendada tüüptingimusi tarbija kasuks ja ei saa eelistada tõlgendust, mis muudaks tüüptingimus kehtivaks.³³ Arusaadavus saab hinnata tüüptingimustel, mis käsitlevad lepingu põhieset või hinna ja üleantu väärtuse suhet.

Kui tüüptingimus ei ole tarbijale arusaadav ei saa see tingimus lepingu osaks võlaseaduse § 37 lg 3 alusel. Tüüptingimust, mis ei sa lepingu osaks tuleb asendada seaduse dispositiivsete (hüperlink) normidega või tuletada võlaõigusseaduse §-de 23 ja 27 kaudu.³⁴

Commented [3]: <https://et.wikipedia.org/wiki/Dispositiivsus>

Eesti kohtupraktika:

Vaatame kuidas Riigikohus oma praktikas kohaldas võlaõigusseaduse § 37 lõikest 3 tulenev arusaadavuse nõue.

Kohtuasjas 3-2-1-17-08 oli tegemist järgmise tüüptingimusega: „Kindlustusandja ei hüvita kahju, mille on sõidukile või selle osale põhjustanud kindlustusvõtja raske hooletus, v.a teeliikluses sõidukile tekitatud kahju.“. Riigikohtu seisukohalt ei saa seda tingimust olulise pingutuseta mõista. See on keeleliselt raskesti mõistetav ja ei saa sellest tüüptingimusest aru arvestades teiste lepingu tingimustega ning samuti lepingu ülesehitusega. Seega otsustas Riigikohus, et käesolev tingimus ei saanud lepingu osaks võlaõigusseaduse § 37 lõike 3 alusel.³⁵

³¹ [Juuraveeb - Võlaõigusseadus I: § 39. Tüüptingimuste tõlgendamine](#)

³² [Juuraveeb - Võlaõigusseadus I: § 37. Tüüptingimused lepingu osana](#)

³³ [Juuraveeb - Võlaõigusseadus I: § 39. Tüüptingimuste tõlgendamine](#)

³⁴ [Juuraveeb - Võlaõigusseadus I: § 37. Tüüptingimused lepingu osana](#)

³⁵ 3-2-1-17-08 (riigikohus.ee), p11